

Paragraaf

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Kader

De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico's (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

De paragraaf Weerstandvermogen en risicomanagement bevat relevante informatie ten aanzien van risico's met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg dat dit met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit ligt binnen de invloedssfeer van de gemeente wordt er naast het benoemen van de betreffende risico's vervolgens aandacht besteed aan een verlaging van de benoemde risico's door middel van het treffen van beheersingsmaatregelen om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact van het risico te beperken. Deze paragraaf rapporteert over de zogenoemde financiële risico's.

Op basis van de geïnventariseerde risico's met een financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingsmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat bij het zich voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene Risicoreserve de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandratio. Indien de berekende ratio onder de vastgestelde norm (1,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandvermogen

- Notitie Weerstandvermogen en Risicomanagement (2023)
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo (2023)
- Financiële Verordening (2023)
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota (2018)

De gemeente is voornemens om het risicobeleid in de gemeente te verbeteren. Daarbij zal aandacht besteed worden aan het beter in beeld brengen van de risico's zelf, maar ook aan het implementeren van risicobeheersing. Gezien de beperkte capaciteit en de maximale inzet op het sluitend maken van de Meerjarenbegroting 2026–2029 (via de Kadernota) is hier het afgelopen halfjaar geen prioriteit aan gegeven. Tevens is de verwachting dat het sluitend maken van de begroting een verslechtering van het risicoprofiel van de gemeente zal betekenen en dus tot nieuwe of hogere risico's zal leiden. Deze effecten zullen worden verwerkt in de paragraaf Weerstandvermogen van de Meerjarenbegroting 2026. Om deze redenen is er voor gekozen om de risico's uit de Meerjarenbegroting 2025 voor nu ongewijzigd te laten.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

Tabel 1: De financiële risico's

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
---------------	--------	----------	------	-------------------	---------

R235	De korting op het gemeentefonds gaat ondanks de gemeentelijke lobby in Den Haag na 2027 gewoon door.	Geld – De gemeente wordt na 2027 geconfronteerd met een tot € 2,5 mln. oplopende korting.	50%	max. € 2.500.000	56,0%
R236	Niet alle vacatures kunnen worden vervuld waardoor meer ingehuurd moet worden.	Geld – De geraamde inhuurkosten worden overschreden.	30%	max. € 750.000	10,1%
R237	Er ontstaat een financieel tekort bij een partij waarvan wij (deels) aandeelhouder zijn en statutair dit tekort dienen aan te vullen.	Geld – Als aandeelhouder moet de gemeente een bijdrage leveren, wat mogelijk leidt tot een nadeel in de begroting	30%	max € 500.000	6,8%
R222	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant.	Geld – Er ontstaat een nadeel in de begroting.	30%	max. € 750.000	6,8%
R19	Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder of de burgemeester.	Geld – Het uitbetalen van wachtgeld, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een levenslang nabestaanden-pensioen aan de achterblijvende partner.	30%	max. € 480.000	5,4%
R191	Bij een van de verbonden partijen treedt een of meerdere van de door de verbonden partij gesignaleerde risico's op welke niet door de verbonden partij zelf binnen haar begroting kan worden gedekt.	Geld – Met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting.	30%	max. € 500.000	5,0%
R230	Als gevolg van gewijzigde btw wetgeving wordt voor sport onvoldoende compensatie ontvangen.	Geld – Er ontstaat een nadeel in de begroting.	10%	max. € 1.000.000	4,4%
R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld – Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max € 588.000	2,6%
R213	Het handelen van de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken wordt als staatssteun aangemerkt.	Geld – Er ontstaat een nadeel in de begroting.	10%	max € 300.000	1,4%
R231	Bij een door de gemeente gesubsidieerde partij treedt een calamiteit op welke niet door haar binnen de eigen begroting kan worden opgevangen.	Geld – met als gevolg dat de gemeente een aanvullende subsidie moet verstrekken wat leidt tot een nadeel in de gemeentebegroting.	10%	max. € 250.000	1,1%
Totaal				€ 7.618.000	

Deze tabel is als volgt te lezen: het totaal van de risico's bedraagt € 7.618.000. In de tabel staan deze risico's vermeld met daarbij de kans dat dit optreedt en de maximale financiële omvang dat het risico kan hebben. Op basis van de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Deze risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 7.618.000 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In de laatste kolom van de tabel staat het op basis van deze simulatie de geschatte impact per risico weergegeven. Voor deze simulatie wordt gebruik gemaakt van een zgn. Monte Carlo simulatie. Dit is een computergestuurde techniek waarbij een gebeurtenis niet één keer, maar vele malen wordt gesimuleerd.

Deze simulatietechniek komt tot stand met berekeningen via het softwarepakket NARIS. De verkregen uitkomsten worden steeds weer opnieuw berekend, met telkens een andere reeks willekeurige waarden. Dat leidt uiteindelijk tot mogelijk duizenden herberekeningen en mogelijke uitkomstwaarden. Omdat de Monte Carlo simulatie dit tot wel duizenden keren uitvoert, leidt dit tot een waarschijnlijkheidsverdeling van de mogelijke uitkomsten. Zo ontstaat een zo volledig mogelijk beeld van de mogelijke risico's. De Monte Carlo simulatie eindigt met een enorm output aan geordende resultaten van de simulaties, die worden gepresenteerd in de vorm van kansverdelingen.

Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie nog eens overzichtelijk. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.274.000 (= benodigde weerstandscapaciteit).

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 1.570.000
75%	€ 1.725.000
80%	€ 1.891.000
85%	€ 2.067.000
90%	€ 2.274.000
95%	€ 2.555.000

Uit de tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.274.000 (benodigde weerstandscapaciteit).

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Ultimo 2024
Algemene risicoreserve	2.555
Algemene reserve vrij besteedbaar	12.766
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	5.745
Reserve grondexploitatie vrij besteedbaar	6.110
Totaal Weerstandscapaciteit	27.176
Benodigde weerstandscapaciteit	2.274
Ratio weerstandsvermogen	12,0

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de

financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Tabel: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 – 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 – 1.4	Voldoende
D	0.8 – 1.0	Matig
E	0.6 – 0.8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie

Met de financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële)ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Financiële kengetallen

De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2022	Jaarstukken 2023	Begroting 2024	Jaarstukken 2024	
Netto schuldquote	18,7%	23,6%	53,8%	25%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	18,7%	23,6%	60,8%	19%	A
Solvabiliteitsratio	35,6%	40,9%	34,5%	44%	B
Grondexploitatie	0,99%	1,30%	0,86%	0%	A
Structurele exploitatieruimte	5,06%	2,77%	1,7%	1%	A
Belastingcapaciteit	145,9%	121,3%	126,4%	116%	C

De provincie Gelderland hanteert categorieën voor de waarde van de kengetallen, conform onderstaande tabel. Categorie A is daarbij het minst risicovol en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% – 130%	> 130%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% – 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% – 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% – 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% – 105%	> 105%

Uitkomsten

Per einde 2024 scoren we relatief goed als gemeente (zoals te zien aan de letters achter de waarde in de bovenste tabel). Vier keer een 'A', één 'B' en één 'C'. De laatste is als gevolg van de relatief hoge belastingdruk in Ermelo, waardoor er geen tot weinig ruimte is om de belasting te verhogen.

